

Motion till riksdagen 2019/20:137

av **Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V)**

Vissa kulturpolitiska frågor

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas en stopplag mot att lägga ut folkbiblioteken på entreprenad och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör få i uppdrag att utreda statusen för de lokala filmarkiven och säkerställa att det finns kompetens, teknik och ekonomiska resurser att digitalisera dessa arkiv samt fastställa om det kan vara aktuellt med ett uppdrag för Svenska Filminstitutet att ta hand om lokala filmarkiv som riskerar att bli förstörda, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en statlig utredning för att genomlysna musiklivets villkor på alla nivåer från statliga subventioner, turnéstruktur och myndigheters samverkan till exportfrågor och tillkännager detta för regeringen.

Inledning

Kulturen ska vara fri och frispråkig. I dag händer det att kultur tystas och läggs tillrätta, ibland med goda föresatser, ibland med klassförakt, sexism eller hat som grund. Vänsterpartiet är konsekventa försvarare av konstnärlig frihet och yttrandefrihet. I dag angrips yttrandefriheten och det fria kulturlivet av extremhögern. Deras kulturkamp syftar till att tysta obekväma åsikter och föra oss tillbaka till en tid då kritik mot makten betraktades som illojalitet mot nationen. Vänsterpartiet anser att det är en ytterst viktig princip att politiker inte ska styra det konstnärliga innehållet. Konsten får aldrig reduceras enbart till sådant som är lättillgängligt, politiskt korrekt eller ämnat att underhålla för stunden.

Att uttrycka sig genom konsten är en fundamental mänsklig rättighet. Varje konstnärligt uttryck är unikt och en viktig del av det samhälle vi lever i. Resultatet av konstnärligt skapande kan inte likställas med vanliga varor och tjänster utan har en

särskild dimension. Marknadskrafterna kan inte ensamma garantera att det finns en mångfald av kulturuttryck, vare sig lokalt, regionalt, nationellt eller internationellt, utan huvudansvaret för detta vilar på det allmänna och på kulturpolitiken i stort. Det måste därför ges förutsättningar för att alla ska få möjlighet att utveckla sin skapande förmåga och vara aktiva deltagare på likvärdiga villkor i kulturlivet.

Den centrala frågan för Vänsterpartiet är hur vi ska kunna skapa ett kulturliv för alla och inte bara för några få. Därför måste vi se till att tillgängliggöra kultur genom bibliotek och filmarkiv, vi måste ta hand om våra kulturutövare och möjliggöra för skapande. Om Sverige ska leva upp till 2 § regeringsformen som slår fast att den ”enskildes kulturella välfärd” ska vara ett av tre ”grundläggande mål för den offentliga verksamheten” och nå sitt kulturpolitiska mål om att ”kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling” så måste de som producerar kulturen och konsten ges goda förutsättningar att verka.

Stopplag kring privatisering av biblioteken

Biblioteken är en viktig del av vår demokrati och den kulturella institution som är mest utbredd i vårt land. Alla kommuner måste ha ett bibliotek och på många håll i landet har invånarna tillgång till en biblioteksfilial på nära håll. Tyvärr har utvecklingen de senaste decennierna varit negativ då runt 400 biblioteksfilialer lagts ner. För Vänsterpartiet är det centralt att kulturen finns lätt tillgänglig då forskningen visar att avstånd utgör ett hinder för många grupper och då framför allt socioekonomiskt svaga. Genom att förmedla kunskap och utgöra en plattform för tankar, idéer och åsikter har folkbiblioteken ett stort ansvar för samhällets utveckling. Biblioteken utgör också en mötesplats för medborgare och civilsamhälle och är en garant för folkbildningen. I många kommuner är biblioteket också en central kulturaktör med omfattande programverksamhet. Dit går förskolegrupperna för att ta del av teater och de lokala konstnärerna kan ställa ut.

Högern letar hela tiden upp nya välfärdsområden som företag kan göra vinst på. På flera håll i landet har därför biblioteken privatiserats. Men när vi går in på ett bibliotek ska vi inte vara kunder. Privatiseringarna av biblioteken riskerar att förändra bibliotekens kvalitetsnivå, oberoende och tillgänglighet. Vi vill att biblioteken ska stå fria från styrning av marknadskrafterna och kommersiella intressen.

Att privatisera bibliotek och verksamhet kommer med stora risker. Det leder bland annat till en fragmentisering av bibliotekssystemet. Idag är stora delar av bokbeståndet gemensamt och kan nås genom gemensamma lånekataloger, vid privatisering kommer biblioteken inte längre att kunna genomföra den typen av samverkan. Vidare är det stor risk att de ersättningssystem som kommunerna skapar när biblioteken läggs ut på entreprenad ger olyckliga incitament. Vi har sett exempel där utlåningssiffrorna utgjort grund för ersättning och lett till en prioritering av inköp av ”bestsellers” och böcker på andra språk har fått stå tillbaka. Det är mycket olyckligt om en så viktig verksamhet som våra folkbibliotek utgör ska omstöpas utifrån affärstänkande. Vi menar att det går på tvären med bibliotekslagen och de nationella målen för kulturverksamheten. Vänsterpartiet menar att utvecklingen som vi ser där folkbibliotekens verksamhet privatiseras måste stoppas.

Det bör införas en stopplag mot att lägga ut folkbiblioteken på entreprenad. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen tillkänna.

Digitaliseringen av film

I dag görs och visas film nästan uteslutande digitalt. Den analoga filmtekniken är helt på väg ut. I Svenska Filminstitutets arkiv finns närmare 9 000 filmer. Om kommande generationer ska kunna ta del av vårt filmiska kulturarv, från sent 1800-tal till 2000-tal, måste det digitaliseras. Vänsterpartiet anser att det svenska filmiska kulturarvet har lika stor vikt som andra kulturarv och inte får förfalla. Det filmiska kulturarvet får inte heller vara otillgängligt för allmänheten. Med den digitalisering som nu görs kan filmerna visas på alla digitala bioografer och på webben, via dvd och tv m.m. Det handlar kort sagt om en historisk möjlighet att göra kulturarvet tillgängligt i stor skala, samtidigt som det finns en historisk risk att större delen av filmarvet går förlorad om inte denna chans tillvaratas. Det finns många problem idag i arbetet att digitalisera, dock menar Svenska Filminstitutet att läget nu ser ljusare ut än bara för ett par år sedan. Med det sagt måste satsningarna kvarstå.

Bioografernas digitalisering och framväxten av nya digitala visningsformer för live-sändningar av exempelvis dans, opera och annan musikföreställning har gett möjligheter till ett ökat och mer flexibelt kulturutbud i hela landet. Av Landsbygdskommitténs betänkande För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd (SOU 2017:1) framgår att digitaliseringen av film medfört att vilande bioografer på mindre orter har kunnat öppnas igen. Däremot står de lokala filmarkiven inför samma tekniska problem som Filminstitutets arkiv tidigare har mött och de har generellt mindre resurser än de nationella arkiven för att påbörja digitaliseringsprojekt. Det är oroande att det kulturarv som de lokala filmarkiven förvaltar riskerar att bli obrukbara.

Regeringen bör få i uppdrag att utreda statusen för de lokala filmarkiven och säkerställa att det finns kompetens, teknik och ekonomiska resurser att digitalisera dessa arkiv samt fastställa om det kan vara aktuellt med ett uppdrag för Svenska Filminstitutet att ta hand om lokala filmarkiv som riskerar att bli förstörda. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Tillsätt en statlig utredning om villkoren i musiklivet

Varje generation har utifrån de musiktraditioner som funnits fått erövra sitt eget utrymme och sin egen musik. Det finns i dag ett brett spektrum av musikgenrer, en musikalisk mångfald som vi har anledning att vara stolta över. Men dessa genrer och stilar lever under mycket olika ekonomiska villkor. En alltför snålt tilltagen ekonomi gör också att kvaliteten sjunker eftersom många verksamheter slåss om samma pengar.

Det är politikens ansvar att musiken i landet får förutsättningar att utvecklas och expandera. Musik är, tillsammans med film, den konstform som ungdomar från alla samhällsklasser kommer mest i kontakt med, både som mottagare och utövare. 600 000 personer i landet sjunger i kör. Ungdomar repar och spelar i band i tusentals källare och tillfälliga lokaler. Intresset för visan har utvecklats starkt och vissjungandet har blivit en rörelse som förenar över generationsgränserna. Musik- eller kulturskolor finns i nästan alla kommuner. Lokala orkestrar, körer och musikhus, regionala och nationella institutioner utgör stommen i det samhälleligt stödda musiklivet. Samtidigt står det fria musiklivet, professionella grupper, musiker och sångare, för en mycket stor del av

musikutbudet. Många väljer att frilansa av konstnärliga skäl. Deras konstnärliga frihet är av vital betydelse för musikens utveckling.

Förutsättningarna för svenskt musikliv har dock förändrats mycket de senaste åren bland annat beroende på digitaliseringen och globaliseringen. Nätverket Ett musikliv för alla, som samlar 22 nationella musikorganisationer, har sedan en längre tid önskat en oberoende, parlamentarisk utredning av musiklivets komplexa villkor. Syftet är att musikpolitiken ska moderniseras och uppdateras. Frågor som bör ses över är exempelvis hur villkoren för offentligt stöd när det gäller olika musikinriktningar kan bli mer lika, hur de statliga anslagen till musik kan säkerställa att en musikalisk mångfald presenteras för landets invånare, hur regionernas stöd till musiklivet kan göras mer likt över landet, hur musikers PR, management och bokning kan stimuleras, hur politiken kan skapa förutsättningar för att säkra återväxten av nya musiker och musikskapare som vill satsa på en professionell verksamhet och hur de politiska strukturerna kan bli tydligare. Vidare bör utredningen ta fram förslag på en samordnad strategi för internationell musikpolitik. Sedan uppöppet startade har det tagits initiativ på regional nivå att tillsammans med musikorganisationerna ta fram ett arbetssätt för att underlätta planeringen av turnéverksamheten för frilansande musiker och arrangörer. Vi följer med spänning utvecklingen av det digitala verktyget och arbetet med Samspel, en utredning som syftade till att skapa hållbara modeller för framtida turnéstrukturer över Sveriges regiongränser och på så sätt ge bättre förutsättningar för en levande musikscen i hela landet, och väljer därför att inte ta med den delen i denna motion.

Vänsterpartiet delar nätverkets syn på att villkoren för musiklivet behöver ses över från grunden.

Regeringen bör tillsätta en statlig utredning för att genomlysna musiklivets villkor på alla nivåer från statliga subventioner, turnéstruktur och myndigheters samverkan till exportfrågor. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vasiliki Tsouplaki (V)

Momodou Malcolm Jallow (V)

Karin Rågsjö (V)

Jon Thorbjörnson (V)

Jessica Wetterling (V)

Maj Karlsson (V)

Mia Sydow Mölleby (V)

Linda Westerlund Snecker (V)